

24.1.2025

kirjaamo@espoo.fi
Katupäällikkö
Salla Hänninen

20.12.2024 (4024/14.05.00/2024) saapunut lausuntopyyntö

Lausunto HSY vesihuoltolaitoksen toiminta-alueesta

Espoon kaupunki on pyytänyt 20.12.2024 (4024/14.05.00/2024) Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta lausuntoa HSY vesihuoltolaitoksen toiminta-alueuunnoksesta. ELY-keskusten vesihuoltolaissa (119/2001) tarkoitetut tehtävät on keskitetty 1.1.2022 Etelä-Savon ELY-keskukseen. Siksi lausunnon antajana toimii Etelä-Savon ELY-keskus (myöhemmin ELY-keskus).

ELY-keskus valitti Espoon kaupunginhallituksen vesihuollon toiminta-aluepäätöksestä (2021) Helsingin hallinto-oikeuteen ja edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Asiasta saatiin korkeimman hallinto-oikeuden päätös joulukuussa 2024 (KHO:2024:128). ELY-keskuksen valitus hylättiin.

Kaupungin ehdotus toiminta-alueesta

Espoon kaupunki on esittänyt HSY vesihuoltolaitoksen toiminta-alueeseen muutoksia mm. seuraaviin alueisiin:

- Brinkinmäessä, Nauriskaskessa, Mossenissa, Kalajärvellä, Gobbackassa, Sepänkalliossa, Laajalahdessa, Keilaniemessä, Henttaalla, Brobackassa ja Säterissä on toiminta-alueen tarkastuslaajennuksia.
- Mynttilässä, Gobbackassa, Hepokorvessa, Miilukorvessa, Bondaksenmäessä ja Ämmäsuolla on toiminta-alueen tarkastuslaajenemisalueita, kun kiinteistörajat on vahvistettu.
- Taavinkylässä on kiinteistöjä sisältävä supistettava alue. Lisäksi on lukuisia supistettavia kohteita toiminta-alueen reunoilla sekä väylien varrella.

HSY-vesihuoltolaitoksen toiminta-alue on muodostettu pääasiassa kiinteistöistä, jotka sijaitsevat alle 20 metrin päässä liittymiskelpoisesta vesijohdosta ja jätevesiviemäristä.

Toiminta-alueen edellytykset ja raja

Toiminta-alueiden hyväksymisen edellytyksenä on, että vesihuoltolain mukaiset perusteet täyttyvät. Vesihuoltolain 7 §:n mukaan vesihuoltolaitosten toiminta-alueiden tulee kattaa alueet, joilla kiinteistöjen liittäminen vesihuoltolaitoksen vesijohtoon tai jätevesiviemäriin on tarpeen joko toteutuneen tai suunnitellun yhdyskuntakehityksen vuoksi. Lähtökohtaisesti asemakaavoitetut alueet tulee hyväksyä osaksi toiminta-alueita. Myös taajamat (YKR) on syytä huomioida arvioitaessa toiminta-alueen tarvetta. Toteutuneella yhdyskuntakehityksellä ei tarkoiteta pelkästään kaavoituksen kautta tapahtuvaa kehitystä, vaan myös esimerkiksi muun rakentamisen myötä syntyneitä

24.1.2025

taajamia. Suunnitellulla yhdyskuntakehityksellä tarkoitetaan erityisesti asemakaavoja ja niiden ennakoitua toteutumista. Vesihuoltolain 6 §:n mukaan toiminta-alueen määrittäminen tai laajentaminen voi olla tarpeen myös ympäristön- tai terveydensuojelullisista syistä johtuvan vesihuollon järjestämistarpeen vuoksi.

Vesihuoltolain 8 §:n mukaan toiminta-alueen tulee olla sellainen, että vesihuoltolaitos kykenee huolehtimaan vastuullaan olevasta vesihuollosta taloudellisesti ja asianmukaisesti ja että vesihuollon maksut muodostuvat kohtuullisiksi ja tasapuolisiksi. Vesihuoltolain 18 §:n mukaan maksujen tulee olla sellaiset, että niillä katetaan pitkällä aikavälillä vesihuoltolaitoksen uus- ja korjausinvestoinnit ja kustannukset.

Tavoitteellinen rakentamisen aikataulu

ELY-keskus toteaa tavoitteellisten rakentamisaikataulujen osalta, että kysymyksessä ei ole laitosta oikeudellisesti sitova, vaan suuntaa antava aikataulu, jonka perusteella kiinteistöjen omistajat ja haltijat voivat arvioida, milloin verkostot on tarkoitus ulottaa heidän kiinteistöjensä läheisyyteen. Laitoksen velvollisuus vesihuoltoverkostojen rakentamiselle määräytyy yhdyskuntakehityksen tarpeiden perusteella. Tavoitteellisten aikataulujen asettaminen auttaa vesihuoltolaitosta toimintansa suunnittelussa sekä kuntaa vesihuollon järjestämisvelvoitteensa toteuttamisessa. Alueet, joille ei ole vielä rakennettu verkostoa, ja joille on asetettu tavoitteellinen aikataulu verkostojen rakentamiselle, voidaan myöhemmin tarvittaessa poistaa toiminta-aluetta supistamalla, mikäli alueen yhdyskuntakehitys ei toteudu suunnitellusti.

Toiminta-alueen supistaminen

Toiminta-alueen hyväksymistä koskeva päätös on kiinteistöjen käyttöön ja vesihuollon järjestämisvastuisiin liittyvä päätös, jonka tietynasteista pysyvyyttä on pidettävä tärkeänä. Tämän vuoksi toiminta-alueen supistamisen tulee perustua muuttuneisiin olosuhteisiin tai muihin seikkoihin, joiden vuoksi aiemman toiminta-aluepäätöksen voidaan osoittaa olevan puutteellinen.

Toiminta-aluetta muutettaessa ja supistettaessa kunnan harkintavaltaa rajaavat vesihuoltolain 6, 7, 8 ja 8 a §. Toiminta-aluetta ei voida supistaa ensinnäkään siten, että toiminta-alueeseen ei enää kuuluisi alue, jolle on järjestettävä vesihuoltopalvelut lain 7 §:n mukaisesti hyväksymällä alue toiminta-alueeksi. Lisäksi vesihuoltolain 8 a § edellyttää, että kunnan tulee toiminta-alueen supistamista koskevan päätöksen yhteydessä päättää, miten vesihuolto turvataan niillä laitoksen verkostoihin liitetyillä kiinteistöillä, jotka jäävät toiminta-alueen ulkopuolelle.

Etelä-Savon ELY-keskuksen Vesihuoltopalvelut-yksikön lausunto

ELY-keskus toistaa asiallisesti samat huomiot kuin aiemmin valituksen yhteydessä on tehty.

ELY-keskus tulkitsee korkeimman hallinto-oikeuden päätöstä (KHO:2024:128) seuraavasti. Koska ELY-keskuksen edellyttämiä alueita ei ollut sisällytetty toiminta-alueeseen eikä päätös varsinaisesti kyseisiä alueita koskenut, ei päätös ollut kumottavissa sillä perusteella, että kyseisiä alueita ei ole sisällytetty toiminta-alueeseen.

24.1.2025

Korkein hallinto-oikeus ei kuitenkaan ratkaisussaan suoranaisesti ottanut kantaa siihen, ovatko ELY-keskuksen valituksessaan edellyttämät alueet vesihuoltolain 7 §:n mukaisia alueita, joille toiminta-alue tulee hyväksyä. Kuitenkin sekä KHO:n ratkaisusta että sen liitteenä olevasta eriävästä mielipiteestä käy varsin yksiselitteisesti ilmi, että toiminta-alueen tulee käsittää myös sellaiset alueet, joiden saattamista verkoston piiriin vasta tavoitellaan. Näin ollen lähtökohtaa, jonka mukaan toiminta-alue ulotetaan vain alueille, joille verkosto on jo rakentunut, ei voida pitää KHO:n ratkaisu huomioiden asianmukaisena.

Ratkaisun perusteella ainakin asemakaavat, joissa alueita osoitetaan asuinrakentamiseen tai vesihuollon kannalta asumiseen rinnastuvaan elinkeino- ja vapaa-ajantoimintaan, tulee lähtökohtaisesti sisällyttää vesihuoltolaitoksen toiminta-alueeseen. Asumiseen osoitetut ja siihen rinnastuvat hyväksytyt asemakaavat vähintään on liitettävä toiminta-alueeseen. Lisäksi valmistelun vaiheesta riippuen myös valmistelussa olevat asemakaavat tulee sisällyttää toiminta-alueeseen.

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan sekä asemakaava-alueet että rakentamistiheydeltään asemakaava-alueisiin rinnastettavat alueet pitää ottaa mukaan toiminta-alueeseen (toteutunut yhdyskuntakehitys).

ELY-keskus katsoo, että toiminta-alue-luonnoksessa ei ole asetettu vesihuoltolain 8 §:n edellyttämällä tavalla tavoitteellista yhdyskuntakehityksen tarpeita vastaavaa aikataulua toiminta-alueen eri osien saattamiselle vesijohto- ja jätevesiviemäriverkoston piiriin. Toiminta-alue-luonnokseen on kuvattu nykytila eikä Espoon kaupungin esitys vesihuollon toiminta-alueeksi huomioi vesihuoltolaissa mainittua toteutunutta tai suunniteltua yhdyskuntakehitystä. Lausuntopyynnössä mainitaan vuoden 2024 toiminta-alueen hyväksymisestä sekä kahden seuraavan vuoden laajenemisalueista. Toiminta-aluekartassa on kuitenkin esitetty alustavat laajenemisalueet merkinnällä ”toiminta-alue-rajaus tarkentuu kiinteistörajojen vahvistamisen jälkeen” ilman mainintaa tavoitteellisesta toteuttamisajankohdasta.

ELY-keskus toteaa, että myös yksittäisiä kiinteistöjä sisältävät aukot toiminta-alueessa pitää ottaa mukaan toiminta-alueeseen. Toiminta-alue-luonnoksessa on jätetty toiminta-alueiden ulkopuolelle ja toiminta-alueiden sisälle aukkoina alueita, joilla yhdyskuntakehitys on toteutunut asemakaavoituksen kautta tai asemakaavoitus on vireillä. Esimerkkinä tällaisesta alueesta on Juvankartanossa oleva kiinteistön sisältävä aukko. ELY-keskus ei näe syytä, miksi toiminta-alueeseen on esitetty lukuisia aukkoja. Alueen rajaamiseksi toiminta-alueen ulkopuolelle ei lausuntoaineistossa ole esitetty vesihuoltolain edellyttämiä perusteluja.

Toiminta-alueen supistamisille ei lausuntopyynnön aineistossa ole esitetty perusteita eikä ole kuvattu, kuinka vesihuoltolaitoksen verkostoon mahdollisesti liittyneiden kiinteistöjen vesihuolto turvataan. ELY-keskus katsoo, että Taavinkylässä supistettavaksi esitettävä alue pitäisi olla osa toiminta-aluetta. Alue on toiminta-alueen ympäröimä ja alueella on vireillä oleva Nygrannaksen asemakaava.

24.1.2025

Lopuksi

ELY-keskus toteaa, että Espoon kaupungin pitää uudelleen tarkastella toiminta-
aluerajausta HSY vesilaitoksen osalta.

Lisäksi ELY-keskus muistuttaa Espoon kaupunkia:

- toimittamaan tiedoksi toiminta-alueen hyväksymispäätös toiminta-
aluekarttaliitteineen ja mahdollisuuksien mukaan toimittamaan toiminta-alue myös
paikkatietoaineistona.
- esittämään tietoverkossa yleisesti saatavilla olevassa kartassa hyväksytty toiminta-
alue, sillä sijaitsevat taajamat sekä vesijohtoverkoston ja jätevesiviemäriverkoston
piiriin saatettavat alueet aikatauluineen vesihuoltolain 8.4 §:n mukaisesti.
- tarkastelemaan myös muiden kunnan alueella toimivien vesihuoltolaitosten toiminta-
alueet säännöllisesti ja esittämään ne tietoverkossa.

Kunnan päätös ja pyydetyt aineistot tulee toimittaa osoitteeseen
kirjaamo.etela-savo@ely-keskus.fi

Lausunnon laatimiseen on osallistunut johtava lakimies Aki Huttunen.

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on
esitellyt vesitalousasiantuntija Pirjo Daavittila ja ratkaissut Ryhmäpäällikkö Ilkka Juva.

Jakelu	Espoon kaupunki
Tiedoksi	HSY vesihuoltolaitos Ympäristönsuojeluviranomainen Terveystensuojeluviranomainen

Tämä asiakirja ESAELY/171/2022 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument ESAELY/171/2022 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Juva Ilkka 24.01.2025 12:26

Esittelijä Daavittila Pirjo 24.01.2025 12:25